

PRAVO EU

PRAVO EU

Opste napomene

Osnovne karak. prava EU jesu da ima neposredno i direktno dejstvo i primat u odnosu na nacionalno pravo.

Povodom pravne prirode u pravnoj nauci ne postoji jedinstven stav. Postoje shvatanja da pravo EU :

1) ima dvojnu struk. i elemente i medjun. i nacionalnog karaktera

2) pripada kategoriji medj. prava (medj. organizacija)

3) ima sui generis pravnu strukturu razlicitu od medjun. i nacionalnog prava.

Nijedno od ovih svatanja nema pravi odgovor o sustini ovog prava.

PRAVNA PRIRODA

Primat u odnosu na nacionalno pravo dovodi do suprotstavljenosti i konflikata. Postoje brojne oblasti koje su rezervisane za nacionalno pravo, a u kojima se primenjuje pravo EU i to metodom specif. aplikacije posredstvom suda pravde, što vodi sukobu. Zajednica limitira prava drzava ali ipak samo na ogrnichenom polju. Ovo se odnosi i na obaveze iz ugovora sa trecim zemljama. U pocetku nije postojala puna saglasnost o primatu evropskog prava ali danas je rasprostranjena saglasnost svih clanica.

Pravo EU proizvodi neposredna pravna dejstva u unutrasnjim pravima drzava. Direktni efekat znaci da unijska norma proizvodi direktna prava i obaveze na koje se pojedinac moze pozvati u postupcima pred nacionalnm sudom. Znacaj je sto se tim putem cesto izbegava konfliktna situacija. Da bi imalo direktno dejstvo pravilo mora biti jasno i precizno da ne ostavlja mogucnost razlicitog tumacenja.

Pravila predvidjena u ugovorima Zajednice direktno se primenjuju unutar drzava clanica zamenjujuci nacionalno pravo u slucaju nesaglasnosti.

Izvršavanje obaveza od strane drzava clanica je kljucno pitanje uspeha funkcionisanja Zajednice. Ta obaveza obuhvata i ugovore u nadležnosti komisija i odluke suda pravde. Mora postojati mehanizam kojim se države članice mogu prinuditi da izvrše svoje obaveze. Glavni deo

tog mehanizma je u članu koji kaže da ako Komisija smatra da država članica nije ispunila svoje obaveze iz ugovora daje svoje mišljenje nakon što je drugoj državi dala da se izjasni. Ako ta država ne postupi u skladu sa mišljenjem komisije, onda komisija može izneti predmet pred Sud.

Drugi model kaže da država članica može tužiti drugu ukoliko ova nije izvršila obavezu pred Sudom pravde.

Ne postoji jasan stav o načinu kažnjavanja u slučaju da članica odbije izvršenje obaveze. Problem je vremenski limit za izvršenje odluke suda, ako država članica nije donela mere za izvršenje u utvrđenom roku, Komisija može da obavesti sud pravde. Istovremeno ona predlaže visinu novčane kazne koju shodno okolnostima treba da plati dotična država. Pozivanje na reciprocitet kao odbranu nije prihvaćeno kao što argument odbrane nisu ni okolnosti u unutrašnjem pravu država članica.

Uopšte izvršavanje obaveza je najvažnije pitanje u Uniji.

IZVORI PRAVA EU

Izvori prava EU su pravni akti koji sadrže pravne norme na kojima počiva funkcionisanje EU.

Najvažniji izvori prava su :

- 1) osnivački ugovori
- 2) akti institucija EU
- 3) sporazumi (ugovori) sa trećim zemljama
- 4) sudska praksa

Osnivački ugovori

Pravni osnovi konstituisanja Unije sadržani su u osnivačkim ugovorima koji su nastali na odlukama država članica i saglasnošću o formiranju Zajednice (Unije) entiteta *sui generis* pravne strukture.

To su : Ugovor o Evropskoj zajednici za uglj i čelik, Ugovor o Evropskoj ekonomskoj zajednici i Evropskoj zajednici za atomsku energiju. Ovoj kategoriji ugovora pripadaju Merger ugovor, Jedinstveni evropski akt, Ugovor o EU, Amsterdamski ugovor i Ugovor iz Nice. Zaključeni su i brojni aneksi i Protokoli koji čine sastavni deo.

Ugovor o Evropskoj zajednici za uglj i čelik (EZUČ)

Evropska zajednica za uglj i čelik je prva evropska zajednica koja se razvila sa namerom da se uspostavi miroljubivo i efikasno korišćenje ovih resursa .Ova org. je bila i otvorena za saradnju i sa drugim državama.Ugovor je potpisan 1951 i formirane su sledeće institucije Savet ministara ,Asambleja i Sud pravde
Najvažniji organ je Visoka vlast koja se stara o realizaciji ciljeva iz ugovora.To su bili uspostavljanje zajedničkog tržišta ,ukidanje carina i barijera u svrhu slobodnog prometa uglja i čelika.
Visoka vlast je mogla donositi odluke i preporuke koje su obavezivale članice bez njihove saglasnosti(ipak postojala je potrebna saglasnost Saveta ministara)
Savet minisara su činili predstavnici nacionalnih vlasti
Savet je imao ulogu koordiniranja aktivnosti nacionalnih vlada i visoke vlasti.Parlament su činili članovi nacionalnih parlamenata i služio je za administraciju i kontrolu.Parlament je mogao i 2/3 većinom da smeni Visoku vlast.Sud pravde se starao o primeni osnivačkog i drugih pravnih akta.Pred sudom su se mogla pojaviti i pravna i fizička lica ,i imao je nadležnost nad institucijama država članica.

Ugovor o Evropskoj ekonomskoj zajednici(EEZ) i Evropskoj zajednici za atomsku energiju(EZAE)

Ugovor o EEZ je potpisan u rimu 1957 ,tad je potpisan i ugovor o EZAE.

1960. ugovor o evropskoj zoni su potpisale Britanija ,Austrija ,Portugal ,Norveška ,švedska ,Danska ,Švajcarska, delovalo je da je to konkurentska org. međutim razvijeni su dobri odnosi .

Osnovni cilj Zajednice jeste rušenje barijera koje dele Evropu,stvaranje zajedničkog tržišta ,povećanje ekon. stabilnosti i životnog standarda,uspostavljanje carinske unije.Predviđena je harmonizacija zakonodavstva .Institucije su preuzete od EZUČ samo je umesto Visoke vlasti utanovljena Komisija(sa nešto užim nadležnostima)Najvažniju ulogu imao je savet ministara. Međunarodno pravni subjektivitet imaju sve tri zajednice .One mogu sticati prava i obaveze ,biti pred sudom ,zaključivati međ. ugovore.

EZAE je nastala na osnovu saglasnosti država članica o potrebi razvoja zajedničke politike oko atomske energije. Sistem formiran Rimskim ugovorima pokazivao je nedostatke u tom smislu što su postojali zajednički (sud i parlament) i posebni (ostali) organi. Zajednice su imale zajedničke admin. službe za informisanje, izdavaštvo, statistiku i pravnu službu. U Rimskom ugovoru je predviđen prelazni period za ostvarenje ciljeva do 1970 (ispunjen godinu pre roka).

MERGER 1965

Potpisan 65' na snazi 67' radi objedinjavanja institucija. Oba člana komisije biraju zemlje članice. Pored Parlamenta i Suda pravde uspostavljeni su i Komisija i Jedinstveni savet. Nastaje i sistem finansiranja Zajednice iz sopstvenih izvora čime je postala mnogo više nezavisna i manje osetljiva na pritiske od strane članica.

Jedinstveni Evropski akt iz 1986

- je donet sa ciljem da se do 1992 formira unutrašnje tržište. Rad je bio u senci dva stanovišta pristalica čvršćeg jedinstva sa jedne i pristalica državnog suvereniteta s druge strane.

Kroz reformu strukturnih fondova uvršćeni su fin. instrumenti. Neophodno je uspostaviti slobodu kretanja lica, roba, kapitala i usluga.

Komisija dobija veća ovlašćenja u izvršnoj vlasti, a Parlament u spoljnoj politici. Takođe proširen je broj slučajeva gde se odlučuje kvalifikovanom većinom. Jedinstvenim Evropskim aktom institucionalizovani su Evropski savet i Sud prve instance.

Ugovor o EU

- je potpisan u Matrihtu 1992 a stupa na snagu 1993. nakon sloma SSSR i ujedinjenja Nemačke. Preovladalo je mišljenje da je nužno postići viši stepen jedinstva između naroda Evrope koji će omogućiti da se odluke donose na nivou što bliže građanima.

Mastrihtski ugovor je uspostavio novi politički entitet nazvan EU, iako naziv obuhvata mnoge evropske države koje izostaju van članstva. Unija je opisana kao entitet od tri stuba.

Prvi stub je sastavljen od tri postojeće EZ (EZUČ,EEZ i EZAE)

Drugi stub je sačinjen od sistema zajedničke spoljne i bezbednosne politike.

Treći stub obuhvata sferu pravosuđa i unutrašnje politike.Ova tri stuba se smatraju jedinstvenim institucionalnim okvirom.

Ugovor je iz dva dela :

1)se bavi ekonomskom i monetarnom unijom i

2)koji se bavi političkom unijom

Naloženo je uspostavljanje monetarne unije i jedinstvene valute najkasnije do 01.01.1999.Formirani su Evropski savet i Komitet regija i Institucijalizovan je Ombudsman, kojeg imenuje parlament Evrope.

Značajno je proširena delatnost zajednice u prostorima obrazovanja ,kulture ,javnog zdravlja ,zaštite potrošača i prekomorske ,industrijske saradnje .Mastrihtski ugovor je novi kvalitet u procesu stvaranja unije sa federalnim uređenjem .U korpus komunitarnih (federativnih) delatnosti ulazile bi makroekonomija, spoljna i bezbednosna politika ,pravosuđe i odbrana.

Stiče se utisak da su ciljevi unije prvenstveno ekonomski i što veće jedinstvo naroda Evrope.To bi bilo ostvareno

-podsticanjem privrednog razvoja i ukidanjem granica i jačanje kohezije i sa jedinstvenom valutom.Identityt na međunarodnoj sceni se afirmiše zaštitom prava i interesa svih državljana ,građana EU.

-Supsidijarnost je podignuta na nivo konstitutivnih principa tek ugovorom o EU.Ogleda se u pronalaženju optimalnog nivoa odlučivanja i delovanja ,odnosno na nivou što je moguće bližem građanima .Ovaj princip se uzima kao kriterijum raspodele nadležnosti u okviru unije.Obično se označava primat nacionalnog nivoa uz mogućnost faljeg spuštanja na regionalni i lokalni nivo.Zajednica preduzima mere u skladu sa načelom supsidijarnosti samo ako ciljevi predviđene akcije ne mogu biti u potrebnoj meri ostvareni od strane država članica(ne može se primeniti tamo gde unija ima ekskluzivnu nadležnost).Primena je opravdana u slučajevima 1)ako je reč o transnacionalnom aspektu; 2) ukoliko su radnje države članice slabijeg kvaliteta ; 3)radnja na komunitarnom nivou mora donositi jasne koristi .

Projekciju odlučivanja u EU uslovljavaju države članice ,regioni,političke stranke,pokreti ,javno mnjenje i dr.

-Unijsko građanstvo se izvodi iz državljanstva članice i ima prava i obaveze:

1) kretanja i nastanjivanja na prostoru zajednice	4) pravo podnošenja peticije
2) biračko pravo	5) pravo obraćanja ombudsmanu
3) konzularno -diplomsku zaštitu	

-Komunitarni segment je prvi stub saradnje .Nužno je da 15 država članica u funkcionalnom smislu predstavlja jednu teritoriju.

Mere koje vode do ostvarivanja ciljeva su:

- 1) zabrana carinskih dažbina između članica i ograničenja kod uvoza i izvoza
- 2) zajednička trgovinska politika
- 3) slobodan protok roba usluga i kapitala i lica
- 4) mere kretanja lica
- 5) zajednička politika u poljorivredi ,saobraćaju i ribarstvu
- 6) poštovanje pravila konkurencije
- 7) usklađivanje nacionalnog zakonodavstva
- 8) kordinacija politike zapošljavanja
- 9) socijalna poltika i evropski socijalni fond
- 10) učvršćivanje ekonomske kohezije
- 11) zaštita životne sredine
- 12) jačanje konkurentnosti industrije
- 13) unapređenje naučno istraživačkog rada
- 14) podsticanje stvaranja
- 15) visoka zdravstvena zaštita
- 16) razvoj obrazovanja i vaspitanja
- 17) saradnja u oblasti razvoja
- 18) pridruživanje prekomorskih zemalja
- 19) zaštita potrošača
- 20) mere u oblastima energetike ,civilne zaštite i turizma
- 21) vizni režim,kultura ...

U većini ovih oblasti je ranije postojala nadležnost u manjem ili većem obliku

-Socijalna politika

Mastrihtski ugovor je ostao nedorečen usled protivljenja V. Britanije pa je sačinjen protokol o socijalnoj politici koji je potpisalo 11 država gde su članice dobile mogućnost korišćenja institucionalne strukture.

-Ekonomsko monetarna unija

Mastrihtski ugovor potpuno definiše ekonomsko-monetarnu politiku i njenu dinamiku kroz uvođenje pariteta valute preko jedinstvene valute uz uspostavljanje Evropske centralne banke .Konačno uspostavljanje monetarne unije se vezuje za 1 januar 1999. ali se euro pojavio tek 2002.(V.B. i Danska su recimo sačuvala svoju valutu) Pored Komiteta regija formiran je ombudsman koji kontroliše radkomunitarnih institucija

Zajednička spoljna politika i bezbednost su drugi stub ,kroz očuvanje integriteta ,nezavisnosti i osnovnih interesa unije i jačanja njene bezbednosti.Nužno je obezbediti sistematsku saradnju država članica povodom pitanja od opšteg značaja.

Posebnom deklaracijom uz mastrihtski ugovor odbrana EU će se razvijati jačajući stub Atlantskog saveza (marginalizuje se Evropski parlament i Komisija i Evropski sud)

Pravosuđe i unutrašnji poslovi su treći stub

Postoji saradnja kod ovih segmenata:azil,režim prelaska spoljnih granica ,narkomanija ,kriminal ,imigracija,carine,policajska saradnja ,pravosudna saradnja u civilnim i krivičnim predmetima..

Savet može delovati posredstvom

- 1)usvajanja zajedničkog stava (joint position)
- 2)zajedničkih akcija(joint action)
- 3)upućivanjem nacrtu konvencija članicama.Ove odluke savet donosi 2/3 većinom
- 4)Države članice su obavezne da uspostave koordinaciju nacionalnih organa kroz Koordinacioni komitet

Mastrihtski ugovor je prihvaćen uz otpor preko referendumu koji je u Danskoj ponovljen uz određene ustupke (ne učestvuje u odbrambenoj uniji).Bilo je teškoća i u Francuskoj, Nemačkoj i V.B.

Amsterdamski ugovor

Deklarativno se od strane svih država članica izazvala volja za dogradnjom institucionalnog i pravnog okvira EU .To je delimičnopostignuto ugovorom koji su potisali 15 članica u Amsterdamu 97' a na snagu je stupio 1. maja 99'.Očekivano proširenje EU zahtevalo je reformu Institucija .Pretežni deo ovog ugovora se odnosi na dopune i izmene Osnivačkih ugovora .Njegov značaj je primetan u oblasti:

bliže saradnje;ljudskih prava i sloboda ;evropskog građanstva;ravnopravnost polova;pravosuđa -komunitarni režim;evropskog parlamenta;supsidijarnost;izmani meh. konstituisanja komisije;socijalna politika ,zdravstvo,zaštita potrošača ,zapošljavanje...

Ciljevi unije su neznatno izmenjeni ,posebno je važno jačanje unije kao prostora slobode ,bezbednosti i pravde,uz usvajanje mera kontrole granica ,imigracije ,azila i borbe protiv kriminala.Dodatne oblasti van ovog koncepta su poboljšanje funkc. organa EU zbog proširenja ,odbrana ,Budžetska disciplina, demokratičnost.

Glavno pitanje je kako ne urušiti osnovne vrednosti pri proširenju unije i kako otkloniti deficit demokratičnosti. Nezaobilazna je izmena u Amsterd. ugovoru koja se odnosi na blisku saradnju (mogućnost da se određena grupa članica odluči za dublju ,širu i intenzivniju saradnju .S tim što je potrebno da ostale Države nisu zainteresovane ,da takav vid saradnje ne dira tekovine da nije protiv pravila konkurencije i instit. okvira EU.

Princip supsidijarnosti se primenjuje u skladu sa restriktivnim tumačenjem granica ekskluzivne nadležnosti.Unija ima ekskluzivnu nadležnost kod regulisanja unutrašnjeg tržišta ,zajedničke komercijalne i poljoprivredne politike a uvodi se i princip proporcijalnosti.

Povelja EU o osnovnim pravima usvojena je 2000. i predstavlja dodatnu osnovu zaštite ljudskih prava.Postoje sankcije za povrede osnovnih ustavnih principa (demokratije ,vladavine prava,zaštite sloboda) u vidu suspenzije koju izriče savet.Važna promena je vezana za uspostavljanje prostora slobode ,sigurnosti i pravde koja se odnosi na režim viza ,azila ,imigracije i slobode kretanja lica na prostoru zajednice što se odnosi i na državljane trećih zemalja.Nove odredbe u oblasti

zapošljavanja se uglavnom odnose na zabranu diskriminacije.

Ugovor iz Nice

2000. šefovi vlada i država su na Konferenciji postigli dogovor i potpisali ugovor bez većih ambicija. Postjale su izvesne teškoće naime Irski referendum neuspeva 01' ali 02' je uspešan. Najvažnije je bilo izvršiti rebalans moći između institucija jer se Amst. ugovor nije bavio u dovoljnoj meri funkcionisanja unije posle proširenja. Doneta je odluka na međ. konferenciji da se razreši pitanje veličine i kompozicije Komisije. Kasnije se ispostavilo da je sud o Amst. ugovoru pogrešan jer je i ovako bilo malo konkretnih rezultata i problemi nisu prevaziđeni.

Promene su najznačajnije izvršene u drugom i trećem stubu. Polje zajedničke odbrambene politike ima promenu u vidu mogućnosti spajanja svih ili delova vojnih snaga. Formirane su i snage za brza dejstva od 60000 vojnika i 5000 policajaca. Formirani su novi organi odbrane: političko-bezbednosni komitet; vojni komitet EU i generalštab EU. Napravljena je i agencija EUROJUST koja je za prevenciju kriminala.

Sud prve instance ima proširene oblasti donošenja odluka. Izvršena je i preraspodela mesta (Nemačka je dobila 99 mesta) od ukupno 732.

Ovaj ugovor doprineo jačanju demokratije i omogućio legitimitet političkim partijama. Povećana su i ovlašćenja predsednika komisije.

Ranija bliska saradnja nazvana je pojačana saradnja i može se dobiti na zahtev samo 8 članica što nije većina. Saradnja se uspostavlja tako što se zainteresovane države obraćaju komisiji koja predlog šalje savetu koji odobrava saradnju kvalifikovanim većinom. Pojačana saradnja je moguća u sva tri stuba .

Budućnost ugovora iz Nice je neizvesna posle proširenja 2004. Njime je zaključen proces reformi Zajednice unije i današnja zajednica(unija) se u mnogome razlikuje od one sa početka

Ustav EU

Na junskom samitu u Briselu 2004 postignuto je da se predlog Ugovora o Ustavu za Evropu jednoglasno usvoji od svih 25 država članica i da se time uspešno završi konferencija. Ustav za Evropu je jedinstven u procesu evropske integracije jer ukida sve osnivačke ugovore (sem ugovora o Euratomu) Datum stupanja ustava na snagu je 1.10.2006.

Ustav čini kratka preambula i četiri dela a sačinjava ga 448 članova. U prvom delu definišu se pre svega ,pojmovi i ciljevi unije(definicija EU),osnovna prava ,državljanstvo unije nadležnosti ,fin. izvori i pitanje članstva.

U drugom delu je izričito definisan pravni subjektivitet EU ,treće poglavlje definiše podelu nadležnosti između Unije i država članica .četvrti deo "Opšte i zaključne odredbe " sadrži odredbe u članu 437 o ukidanju prethodnih osnivačkih ugovora izuzev Ugovora o osnivanju Euratom. Akti institucija ,organa i drugih subjekata unije usvojeni na osnovu ugovora i akata ukinutih članom 437 ostaju na snazi.

OSTALI UGOVORNI IZVORI

Ugovori sa trećim državama

Ugovor iz Maastrichta kaže da "ugovori koji se zaključuju između zajednice i jedne i više država ili međ. org. obavezuju organe Zajednice i države članice". Oni moraju biti kompatibilni sa osnivačkim ugovorima inače ne bi mogli da stupe na snagu.

Postoji podela na

1)ugovore koje države članice spajaju sa trećim državama
2)ugovore koje unija sklapa sa trećim državama .
Obe vrste ugovora posle stupanja na snagu osnivačkih ugovora moraju biti u saglasnosti sa njima ,pri ovome države članice imaju slobodu ugovaranja u onim oblastima u kojima unija nema nadležnosti.

Ekonomski ugovori

-se odnose na sporazume koje je EU zaključila sa zemljama EFTA,Mediteranskim zemljama i zemljama u razvoju.Ovi ugovori su značajan izvor prava EU i regulišu pitanja trgovine sa trećim zemljama i na drugim poljima.Poseban značaj ima ugovor o stvaranju zajedničkog evropskog ekonoskog prostora sa EFTA državama (kod indus. proizvoda nema carina i kontigenata ,dok u poljoprivredi ima restrikcija)Sporazu o Evropsom ekon. prostoru podeljen je na šest delova.Oni se bave pitanjem slobodnog kretanja kapitala roba i usluga.kompletiranjem propisa i dr.Sporazum predviđa slobodu kretanja radnika i zabranjena je diskriminacija zaposlenih na nacionalnoj osnovi.Postoje pravila koordinaciji soc. pitanja i priznanja diploma .sporazum sadrži i pravila o zaštiti potrošača ,životne sredine ,i kompanijsko pravo.Postoji saradnja kod istraživanja ,teh. razvoja ,informatike ,obrazovanja ,omaladine ,malih i srednjih preduzeća...
Sporazumi sa mediteranskim zemljama -Zajednica može zaključiti sa jednom ili više država ili međ. org. sporazume o pridruživanju ,što obuhvata uzajamna prava i obaveze.Obuhvata saradnju u ribarstvu teh. i naučnu saradnju...

Većina ovih sporazuma dodeljivala je državama ugovornicama povlašćeni status u trgovini sa EU .EU ima zonu slobodne trgovine d 2010. sa

Alžirom,Marokom,Turskom,Izraelom,Egiptom,Jordanom,Libanom, Palestinom ,Sirjom ,Kiprom i Maltom(koja je promenila status kao član u međuvremenu)

Ugovori sa zemljama u razvoju -su ugovori zemalja uglavnom sa svojim bivšim kolonijama .Prva Lome konvencija je doneta 1975. između EZ i 46 zemalja Afrke ,Kariba i Pacifika ..(kasnije se broj širi na 70)Najvažnija olakšica za ove zemlje je bescarinski izvoz u zemlje EZ.

Takođe se zaključuju znažaji ugovorisa razvijenim zemljama Azije ,Argentinom,Meksikom,Indijom i Čileom.

AKTI INSTITUCIJA EU

U cilju izvršavanja svojih zadataka iz ugovora Evropski parlament sa Savetom a Savet sa Komisijom donose:

- uredbe
- direktive
- odluke
- preporuke i
- mišljenja

Postoje i drugi izvori prava tzv. meko pravo a to su uputi ,izjave,programi deklaracije ,bele ,zelene knjige,zapisnici itd.

Uredbe su direktn primenljive i obavezuju sve države članice EU.Uredbe daju opšte smernice i nisu imenovane pojedinačno već su opštog karaktera.One imaju trenutno dejstvo i automatski postaju deo pravnog sistema država odnosno države usaglašavaju svoje nacionalno pravo sa njima.

Direktive (uputstva) obavezuju članice ali ostavljaju državama članicama izbor forme i načina primene .One se moraju implementirati u nacionalno zakonodavstvo i moraju se objaviti u "službenom glasniku".Direktive su pogodne za procese harmonizacije pojedinih oblasti.

Odluke -su obavezne za one na koje su adresirane (državama ili kompanijama).Pri tome ne zahtevaju nacionalnu proeduru implementacije i nemaju opšti karakter.Centralna banka može donositi odluke.

Preporuke i mišljenja nisu obavezne za članice ,već imaju značaj u tome što pozivaju države da se ponašaju na određeni način.Mišljenja omogućuju institucijama da povodom nekih po pravilu važnih stvari iznesu svoje mišljenje.

Meko pravo -*Soft law* ne pripada formalno izvorima pravaEU ali njegovi akti proizvode pravna dejstva.To su deklaracije ,rezolucije ,međuinstitucionalni ugovori... Sudska praksa kao izvor prava -Evropski sud imao je veliku ulogu u formiranju komunitarnog prava .Zabeleženi su brojni slučajevi u praksi u kojima je Sud nemajući pravog uporišta u osnivačkim ugovorima primenio metode tumačenja prava preuzimajući zakonodavnu funkciju.To je davalo poseban značaj praksi kao izvoru komunitarnog prava.

INSTITUCIJE EU

Najvažnije izvorne institucije su:

Savet EU

Komisija

Evropski savet

Parlement

Evropski sud pravde

Sporedne su :**Centralna banka ;Komitet regiona ,Ekonomsko socijalni Savet,Revizorski sud**(sva tri iz Amsterdamskog ugovora),**Prvostepeni sud -sud prve instance(1988) i Ombudsman.**

Evropski savet

je glavni organ jer se na njemu donose strateške političke odluke.Počeo je sa radom 74' iako nije bio predviđen kao organ u osnivačkim ugovorima u Matrihtu je institucionalizovan.

Savet se sastoji od šefova država ili vlada država članica,predsednika komisije i ministara spoljnih poslova i člana Komisije zaduženog za spoljne poslove.Sastaju se

dva puta godišnje u različitim mestima i podnosi se izveštaj Evropskom parlamentu.

Nadležnosti saveta su široke tako da on odlučuje da li su članice ispunile uslov za prelazak na jedinstvenu valutu, uređuje spoljnu politiku i strategije, arbitrira u značajnim političkim problemima, može i izreći mere suspenzije.

Savet je preimenovan posle ugovora u Mاستrihtu u Savet EU I sastavljen je od po jednog predstavnika svake članice koji mora biti najmanje na ministarskom nivou. Kod strateških pitanja u rad se uključuju I šefovi vlada ili država, za ostala pitanja su resorski ministri dovoljni. Članovi saveta dobijaju instrukcije od svojih vlada ali deluju u opštem interesu unije. Pri donošenju odluka potreban je konsenzus. Savetom predsedava svaka članica po 6 meseci i to uvek se smenjuju mala i velika zemlja. Predsednik održava veze sa Komisijom i Parlamentom i priprema sastanke i agende i predstavlja savet van unije. Najvažnija f-fa Saveta je da se izvršavaju obaveze predviđene u ugovoru o osnivanju. On vrši koordinaciju ekonomskih politika članica, raspisuje izbore može menjati sudije Evropskog suda, članove Komisije i drugih sporednih institucija. Odluke se mogu donositi jednoglasno, prostom i kvalifikovanom većinom.

Jednoglasnost se zahteva kod nekoliko sfera

- 1) mera protiv diskriminacije
- 2) ugovora sa trećim državama
- 3) promena broja sudija u Evropskom sudu
- 4) izmena statuta Evropskog suda
- 5) izmena broja članova Komisije
- 6) budžeta
- 7) postavljanja članova revizorskog suda
- 8) prijema novih članova
- 9) novih prava građana EU
- 10) upotrebe službenog jezika

Prosta većina je način odlučivanja koji se svrtava u izuzetke, primenjuje se kod proceduralnih pitanja; poslovnika o radu; razmatranja nekih pitanja; sazivanja međuvladine konferencije, kod produžavanja roka za usvajanje nekog akta.

Kvalifikovana većina je mnogo brže odlučivanje i ne zahteva saglasnost svih članica što je u suprotnosti sa pravima država kao suverenih subjekata. Zbog toga, da ne bi došlo do preglasavanja, je uvedeno ponderisano glasanje gde se glasovi vrednuju po broju stanovništva. Nemačka, Italija, Francuska i V. Britanija imaju po 10 glasova, Španija 8, Belgija, Portugal i Holandija 5, Austrija i Švedska po 4, Danska, Finska i Irska po 3 a Luksemburg 2. Za kvalifikovanu većinu potrebno je 62 od 87 glasova. Ipak male države mogu biti marginalizovane COREPER čine ambasadori. Postoji ambadorski nivo koji se bavi spoljnim poslovima i niži nivo njihovih zamenika koji se bavi socijalnim pitanjima

Komisija

Komisija je bila sastavljena od članova iz država članica, po dva člana velike i po jedan male države. Komisija se sastaje u Briselu i sačinjava preporuke za Savet i Parlament. Članovi komisije su zvaničnici Evropske unije i nisu obavezni da primaju uputstva svojih vlada. Komisija je podeljena na Generalne direktorate i to za :

- 1) spoljne i ekonomske odnose
- 2) ekon. i fin. pitanja
- 3) industriju
- 4) konkurenciju
- 5) zapošljavanje
- 6) poloprivredu
- 7) saobraćaj
- 8) razvoj
- 9) osoblje i administracija
- 10) audiovizuelna oblast, informatika
- 11) životna sredina, nuklearna bezbednost
- 12) nauka istraživanje i razvoj
- 13) telekomunikacije
- 14) ribolov
- 15) unutrašnje tržište i fin. uskuge
- 16) regionalna politika
- 17) energija
- 18) krediti
- 19) budžet
- 20) carine

- 21) fin. kontrola
- 22) obrazovanje i omladina
- 23) politika preduzeća ,trgovina turizam

Direktorati obično imaju činovnički aparat od uglednog i prestižnog personala.

Savet na nivou šefova država postavlja predsednika komisije što odobrava Parlament EU. Iako se komisija odnosno članovi biraju kolektivno svaki od njih može biti smenjen pojedinačno

Dužnosti(funkcije) komisije se klasifikuju u tri grupe: Prva grupa f-ja je inicijator akcija ,komisija predlaže Savetu donošenje odluka

Druga grupa f-ja obuhvata staranje o primeni osnivačkih ugovora

Treća bi se mogla označiti kao izvršna. Komisija ima ovlašćenje da nakon donošenja odluke nadgleda kao supervizor implementaciju.

Važna je i nova uloga komisije u spoljnoj politici da bude pregovarač i da posle pregovora ponudi predlog ugovora na zaključivanje Savetu.

Uloga komisije je da obezbedi

- primenu ugovora i mera koje organi donose
- sačinjavanje preporuka i mišljenja
- samostalno odlučivanje i pripremanje mera
- vršenje ovlašćenja koja je Savet preneo na nju

PARLAMENT

Parlament ima sedište u Strazburu .Bira se svake pete godine i obavlja demokratsku kontrolu Institucija EU. On je predviđen u Rimskom ugovoru i zvao se Asambleja .

Sastavljen je od 626 članova od kojih su 99 poslanika iz Nemačke ,87 imaju Italija ,Francuska i V.

Britanija, Španija 64, Holandija 30 ,Belgija ,Portugal i Grčka 25, Austrija i Švedska po 20 ,Danska ,Finska 20 i Irska 15 i Luksemburg 6. Za kvalifikovanu većinu potrebno je 62 od 87 glasova .Ugovorom iz Nice broj se 2004 menja do 732.

Parlament je dobio značajna ovlašćenja u razmatranjima budžetskih pitanja ,naime ima prava

- finalnog odlučivanja o neobaveznim rashodima ;
- da prihvati ili odbije predlog budžeta
- samoastalnog zdavanja budžetskih razrešnica

Parlament može da izmeni predlog budžeta u 1) pogledu obaveznih troškova

2) u pogledu neobaveznih rashoda

Izмене se dostavljaju Savetu koji može da ih ne prihvati i vraća parlamentu koji ustanovljava konačnu verziju

Parlament dobija i značajnu konsultativnu ulogu. Savet je obavezan da traži mišljenje parlamenta prilikom donošenja akata u: tehn. razvoju i delatnosti; društvene i soc.

kohezije; osnivanja zajedničkih preduzeća; zaštiti životne sredine; ujednačavanja propisa u oblasti poreza na promet.

Parlament ima pravo da bude informisan o svim vidovima spoljne politike EU i konsultovan u pitanjima pravosuđa i unutrašnjih poslova. U slučaju da parlament uskrati mišljenje neki akt bise mogao poništiti u postupku pred sudom.

U Mاستrihtu je procedura saradnje proširena na akta iz životne sredine, diskriminacije po osnovi državljanstva, saobraćajne politike, podjednagog tretmana u fin.

institucijama, zdravlja radnika, stručnog

osposobljavanja, infrastrukture, razvoja nerazvijenih zemalja i regionalni razvoj.

Stavovi parlamenta nisu ipak mogli blokirati odluku uprkos protivljenju.

Postupak koodlučivanja -u ovom postupku komisija podnosi mišljenje savetu i Parlamentu koji daje svoje mišljenje i nakon toga Savet donosi zajednički stav ili mu se protivi

i tad interveniše Komitet za mirenje radi postizanja kompromisa. Ukoliko ovaj stav ili tzv "drugo čitanje"

parlament većinom odbaci predlog se smatra odbačenim, što je skoro identično "pravu veta". Ako nije bilo većine Savet može doneti odluku o usvajanju. Postupak koodlučivanja se primenjuje u :

- 1) oblasti slobode kretanja radnika
- 2) prava nastanjivanja za samozaposlena lica
- 3) ujednačavanja propisa u sferi određivanja spec. položaja strnaca
- 4) uslovima za priznavanje kvalif.
- 5) slobode pružanja usluga
- 6) sferi saradnje u obrazovanju i kulturi
- 7) zaštiti zdravlja
- 8) zaštiti potrošača
- 9) finansiranju naučnih i razvojnih programa

U postupku koodlučivanjž se nakbolje promoviše međuinstitucionalna saradnja u EU.Ugovor iz Amsterdama je još proširio ovaj postupak na više oblasti:nediskriminaciju po nacionalnosti ,sloboda kretanja i nastanjivanja ,soc. osiguranje za radnike migrante,dinamiziranje zapošljavanja ,carinska saradnja ,mere suzbijanja pronevera ,zaštita ličnih podataka,prikupljanje statističkih podataka Postupak davanja saglasnosti iniciran je jedinstvenim evropskim aktom.Pojedini značajni akti se ne mogu doneti bez saglasnosti perlamenta što se primenjuje kod kontrole poslovanja fin. institucija ,amandmana na statut Evropskog sistema banaka,izbor predsednika i članova komisije ... Ugovor iz Nice je povećao broj slučajeva koodlučivanja.U superviziji i nadzoru parlament ima direktnu političku kontrolu nad radom Komisije i saveta,ali on nema ovlašćenje da menja akte Saveta i Komisije. Članovi Parlamenta uživaju privilegije i imunitet na nivou poslanika nacionalnih parlamenata .

EVROPSKI SUD PRAVDE

Ima sedište u Luksemburgu i sastavljen je od po jednog sudije iz svake države članice koji se biraju na 6 godina.Predloge sudijama za pojedine slučajeve pripremaju devet Opštih pravobranilaca u obliku pripremnog mišljenja.Za vreme mandata sudije ne mogu obavljati ni jednu drugu f-ju, .Od sudija se bira predsednik na period od tri godine,a sekretar se bira tajnim glasanjem sudija. Evropski sud iako je formiran na osnovu međ. ugovora se razlikuje od međ. sudskih organa najviše jer ima funkciju tumača osnivačkih ugovora.On je nadnacionalan jer se ogleda u nezavisnosti njegovih sudija i generalnih pravobranilaca.

Dakle on je netipična sudska institucija.

Evropskisud pravde ima osnovnu f-ju da obezbedi pravilnu primenu osnivačkih ugovora ,kroz formu arbitra u rešavanju sukoba između evropskih institucija I država članica.Time se postiže da evropske inst. ne mogu raspolagati sa više vlasti nego što im je dato na osnovu ugovora o osnivanju. Postoji podela nadležnosti na :

- 1)onu po direktnim tužbama
- 2)nadležnost po prethodnim pitanjima

u prvu kategoriju spadaju kategorije koje se pokreću na zahtev komisije zbog:

- 1) neispunjavanja obaveza
- 2) poništavanja nezakonitih akta
- 3) nečinjenje organa EU da preduzmu mere protiv kršenja odredaba iz osnivačkog ugovora
- 4) nakanada štete
- 5) u vezi Centralne i Investicione banke
- 6) u vezi razrešenja člana komisije
- 7) radno pravni sporovi
- 8) sporovi na osnovu arbitražnih klauzula

druga kategorija sporovca se odnosi na preliminarnu fazu sudske f-je. Znači da domaći sud može zatražiti od Evropskog suda mišljenje o predmetu koji se pred njim nalazi.

Odluka suda o ovim pitanjima se ne odnosi u obliku presude već se samo izjašnjava kada je to izjašnjavanje uslov presude od strane nacionalnih sudova. Sud je nadležan da odlučuje o tumačenju ugovora; valjanosti akata; statuta tela

Pitanje postupka pred Sudom pravde je regulisano protokolima o statutu suda uz osnivačke ugovore i Poslovníkom o radu. Postoje 2 vrste postupaka pred sudom i to postupak po direktnim tužbama i po prethodnim pitanjima. Postupak se sastoji iz pismenog postupka, pripremnog izstraživanja, usmenog pretresa i donošenja presude.

Pred se mogu voditi sledeći posebni postupci

- 1) postupak po prigovoru teće strane
- 2) po osnovu otkrivanja nove činjenice
- 3) tumačenje presude

Pravo na podnošenje ove tužbe imaju države članice, institucije EU, i fizička i pravna lica. Sud donosi presudu koja je obavezna od dana donošenja čime se izbegava statičnost svake presude.

OSTALE INSTITUCIJE

**Centralna banka ;
Komitet regiona ,
Ekonomsko socijalni Savet,
Revizorski sud
Prvostepeni sud -sud prve instance i
Ombudsman.**

Evropska Centralna banka je deo Evropskog sistema centralnih banaka u koji još ulaze i nacionalne centralne banke država članica. Sedište je u Frankfurtu.

Centralna banka je nadležna da se bavi kreiranjem i vođenjem monetarne politike EU. Ona vrši devizne poslove, drži i upravlja deviznim rezervama država članica i unapređuje platni promet. Politika cen mora biti u saglasnosti sa osnovnim principima ekonomske politike EU. To su tržišna ekonomija zasnovana na konkurenciji, stabilnim cenama, javnim finansijama, monetarnim uslovima i platnom bilansu. Nacionalne centralne banke moraju slediti politiku ECB. ECB podnosi godišnji izveštaj o svojim aktivnostima Evropskom parlamentu, komisiji, savetu i savetu unije.

Efikasnost rada banke se ocenjuje pred parlamentom donosi se ocena zakonitosti, tužbi, odluka i akta.

Najvažniji organi ECB su Savet guvernera i Izvršni odbor. Savet guvernera je sastavljen od guvernera nacionalnih centralnih banaka država članica koji imaju po jedan glas i ovaj savet utvrđuje monetarnu politiku EU.

Izvršni odbor je sastavljen od predsednika, potpredsednika četiri člana. On sprovodi monetarnu politiku u skladu sa odlukama Saveta guvernera.

EVROPSKA INVESTICIONA BANKA

Investiciona banka je osnovana Rimskim ugovorima 1957. Njen osnovni cilj je da finansira projekte koji doprinose skladnom razvoju zajedničkog tržišta i u projekte u manje razvijenim regionima. Pomaže i razvoj malih i srednjih preduzeća ulaganjem kapitala i kreditima.

Glavni organi su

- Savet guvernera (čine ministri država članica) koji kreira kreditnu politiku banke
- Administrativni savet koji ima 25 članova iz struke i donosi odluke o garancijama kreditima i pozajmicama i
- Upravni komitet koji obavlja dnevne poslove.

KOMITET REGIONA I LOKALNIH VLASTI

je uspostavljen mastrihtskim ugovorom prema kom on mora biti konsultovan u vezi svih predloga akata kojima se raspolaže ili se dodiruju regionalni interesi. Uloga komiteta je dizajniranje politike EU na nižim nivoima vlasti.

Ovaj organ reprezentuje regionalne interese, deluje savetodavno i bavi se kulturom, zdravstvom i transevropskom mrežom izgradnje privrednog i socijalnog sklada koji se odnose na regionalni razvoj. Komitet ima predsedništvo, stručne komisije, plenum i generalni sekretarijat.

EKONOMSKO SOCIJALNI KOMITET

on je konsultativni organ u sferi donošenja odluka u uniji. Članove biraju Vlade članica a postavlja ih savet. Komitet može biti konsultovan kada se razmatraju pitanja iz pojedinih sektora njegove delatnosti. Daje savete institucijama unije, mada predlozi često ostaju bez učinka.

REVIZORSKI SUD

je iz 1975 i sastavljen je od po jednog člana iz svake države. Oni se regrutuju iz redova stručnjaka koji su obavljali visoke fin. kontrole. Zahteva se da svoje f. je obavljaju nepristrasno i u duhu pravila struke bez uticaja autoriteta vlasti.

Revizorski sud vrši kontrolu i superviziju budžetskih i finansijskih raspolaganja. Godišnji izveštaj se objavljuje u Službenom glasniku EU. Sud je dužan da podnese izveštaj o svim vrstama neregularnosti, deluje preventivno i naziva se savešću EU. Najvažnije je što deluje na popravljajući finansijske discipline metodama kontrole i neposrednog uvida. On obavlja samo spoljnu kontrolu.

SUD PRVE INSTANCE

ili prvostepeni sud je nastao 86' s ciljem da se sud pravde rastereti. Sud je sastavljen od 15 članova koji sude u većima od 3 ili 5 sudija. Nadležnost suda obuhvata :

- 1) sporove koji nastaju između zajednice i njenih službenika
- 2) sporove iz oblasti nadoknade specif. šteta po tužbama protiv komisije
- 3) sporove nastale po tužbama u vezi konkurencije
- 4) tužbe po osnovu arbitražne klauzule
- 5) tužbe za kontrolu zakonitosti koje podnose fizička i pravna lica

Sud prve instance nije samostalan organ već je pridodat Sudu pravde i njemu se može ulagati tužba na prvostepeni sud usled: nenadležnosti, materijalne povrede Prava EU i zbog povrede pravila postupka

Broj sporova pred sudom prve instance povećava se posle Nice

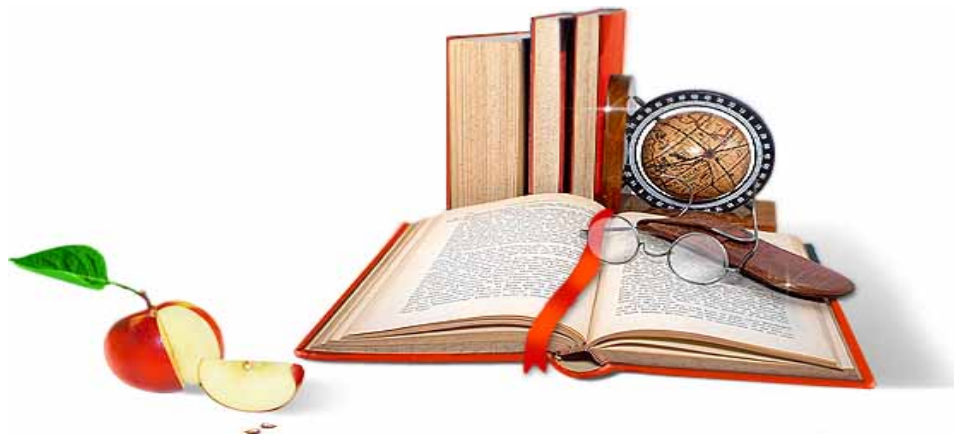
OMBUDSMAN

je organ koji je uspostavljen ugovorom iz Maastrichta i baziran je na skandinavskoj pravnoj tradiciji, Ombudsmana imenuje evropski parlament.

Ovaj organ prima žalbe od svakog građanina unije ili pravnog lica koje ima sedište u nekoj državi članici a koje se odnosi na slučajeve loše uprave u radu komunitarnih organa ili tela sa izuzetkom Suda pravde i Prvostepenog suda u vršenju njihovih funkcija. On je potpuno nezavisan u vršenju svojih funkcija ne može ni da traži ni da primi uputstva od bilo kog organa ili institucije. Može da traži da inst. donesu određena akta i da daj sve relevantne informacije. Ombudsman može biti u vezi sa bilo kojim pitanjem da uputi izveštaj parlamentu, a dužan je da podnese i godišnji izveštaj.

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RAD.

**RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI
MATERIJALI.**

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

WWW.MATURSKIRADOVI.NET

WWW.MATURSKI.NET

WWW.SEMINARSKIRAD.INFO

WWW.MATURSKI.ORG

WWW.ESSAYSX.COM

WWW.FACEBOOK.COM/DIPLOMSKIRADOVI

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA MATURSKIRADOVI.NET@GMAIL.COM